

Sygn. akt I NWW 209/22

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie P. B.

oskarżonego o czyn z art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych

na skutek wniosku o wyłączenie asesora sądowego Sądu Rejonowego w Lesznie D. W. od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Lesznie, sygn. II K 761/21,

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 1 grudnia 2022 r.

stwierdza swoją niewłaściwość i przekazuje wniosek zgodnie z właściwością do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Lesznie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 8 sierpnia 2022 r. Sąd Rejonowy w Lesznie Wydział II Karny na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. i art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 1904 z późn. zm., dalej: „u.SN”) przekazał do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wniosek oskarżonego P. B. o wyłączenie asesora sądowego D. W. od orzekania w sprawie o sygn. II K 761/21.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że 1 sierpnia 2022 r. wpłynął wniosek oskarżonego o wyłączenie asesora sądowego w którym oskarżony podniósł, że asesor sądowy D. W. „dała się poznać jako osoba która nie sprawuje swojej funkcji w sposób rzetelny, bezstronny i niezawisły oraz jest stronnicza dla uczestnika

postępowania, a działa przecież na zlecenie Pani Prezes jako jej podległa zawodowo”.

W dniu 3 października 2022 r. Sąd Najwyższy wystąpił do oskarżonego o wskazanie w terminie 7 dni, czy z uwagi na podniesione we wniosku o wyłączenie asesora sądowego zarzuty, wnosi o rozpoznanie tegoż wniosku w trybie art. 26 § 2 u.SN, czy też w trybie przewidzianym w art. 42a § 3 i n. ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 2072 ze zm.), wskazując, iż brak stanowiska w wyznaczonym terminie będzie równoznaczny z wnioskiem o nadanie wnioskowi o wyłączenie sędziego biegu w trybie art. 26 § 2 u.SN.

Pismem z 13 października 2022 r. (data prezentaty) oskarżony oświadczył, iż wnosi on o rozpoznanie jego wniosku w trybie art. 26 § 2 u.SN. Ponadto do pisma załączył „wniosek wraz z uzasadnieniem o przeniesienie sprawy II K 761/21 Sąd Rejonowy w Lesznie do Sądu równorzędnego dla dobra wymiaru sprawiedliwości”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 u.SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

Przepis art. 26 § 2 u.SN ustanawia właściwość funkcjonalną Sądu Najwyższego we wpadkowym (pomocniczym) postępowaniu w przedmiocie wyłączenia sędziego. Wniosek ten podlega rozpoznaniu „na zasadach określonych w odrębnych przepisach”, a więc w sprawach karnych – na zasadach określonych w k.p.k., w tym w szczególności w art. 40-42 k.p.k. Jednak wniosek taki należy do właściwości Sądu Najwyższego tylko wówczas, gdy jest oparty na wymienionych

w art. 26 § 2 u.SN podstawach braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Ponadto, zgodnie z art. 26 § 3 u.SN, wniosek, o którym mowa w § 2 tego artykułu, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k., sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Przytoczony przepis „(...)” ma z założenia eliminować wszelkie sytuacje, które nie zostały objęte zakresem zastosowania art. 40 k.p.k., a powodują, że można byłoby w sposób uzasadniony kwestionować bezstronność sędziego orzekającego w sprawie (zob. W. Jasiński, *Komentarz do art. 41 k.p.k.*, [w:] J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Legalis 2020, pkt 1). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że instytucja wyłączenia sędziego przewidziana w art. 41 § 1 k.p.k. pozostaje zatem w relacji do art. 26 § 2 u.SN w taki sposób, iż pierwszy z powołanych przepisów stanowi podstawę prawną wystąpienia przez stronę z wnioskiem o wyłączenie sędziego, drugi zaś powierza Sądowi Najwyższemu rozpoznanie takiego wniosku w sytuacji, w której obejmuje on m.in. zarzut braku niezawisłości sędziego. Ponieważ jednak okoliczności wywołujących uzasadnione wątpliwości co do bezstronnego osądzenia danej sprawy nie można całkowicie i w pełni utożsamiać z kategorią niezawisłości sędziowskiej, którą posługuje się art. 26 § 2 u.SN, stąd też ewentualna ocena wniosku o wyłączenie sędziego, przedłożonego przy rozpatrywaniu konkretnej sprawy na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. jako pozostającego w zakresie kognicji Sądu Najwyższego musi się wiązać z ustaleniem, czy wniosek ten zawiera konkretny zarzut braku niezawisłości sędziowskiej. Chodzi tu o wykazanie istnienia takiej przeszkody odnoszącej się do sprawowanego urzędu, która wyłączałaby możliwość zachowania przez sędziego standardu orzekania w sposób niezawisły. Istotne jest przy tym, aby taki zarzut nie obejmował ustalenia lub oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Taki wniosek bowiem, jako wykraczający poza zakres kognicji Sądu Najwyższego i sprzeczny z art. 29 § 3

u.SN, pozostawia się bez rozpoznania na podstawie art. 26 § 3 u.SN (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2020 r., I NWW 82/20).

Ustawodawca przekazał zatem do właściwości Sądu Najwyższego jedynie takie wnioski o wyłączenie sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma toczyć się postępowanie, których podstawą są zarzuty dotyczące braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Konsekwentnie wnioski o wyłączenie sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma toczyć się postępowanie, oparte na innych podstawach, nie podlegają rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy w trybie art. 26 § 2 u.SN. Sąd Najwyższy podkreślał, że nawet samo użycie przez wnioskodawcę w treści wniosku słów „niezależność” czy „niezawisłość”, odnoszących się do sądu lub konkretnego sędziego, nie może stanowić wystarczającej podstawy do przekazania takiego wniosku do rozpoznania Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 26 § 2 u.SN. Istotne jest bowiem to, jakie zarzuty są podnoszone wobec sędziego lub sądu, a nie to, jaką postać językową nadał im wnioskodawca (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 2020 r., I NWW 17/20). W konsekwencji o tym czy wniosek podlega rozpoznawaniu przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 26 § 2 u.SN decyduje treść wniosku, w tym w szczególności jego uzasadnienie. Zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego musi znajdować wobec tego uzasadnienie w treści wniosku, przy czym nie należy mylić tego z zarzutem bezstronności sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.). Zatem decyzja o przekazaniu wniosku do rozpoznania Sądowi Najwyższemu powinna być poprzedzona analizą całej jego treści, nie zaś odnosić się tylko do wybranego fragmentu.

W uzasadnieniu wnioskodawca rzeczywiście podniósł zarzut niezawisłości asesora sądowej D. W., który w ocenie Sądu Najwyższego, jest jedynie tłem do rzeczywistego zarzutu, opartego na subiektywnym przekonaniu wnioskodawcy, że asesor sądowa objęta wnioskiem pozostaje pod wpływem Prezesa Sądu Rejonowego w Lesznie, co stanowi w ocenie wnioskodawcy uzasadnioną wątpliwość, co do jej bezstronności.

W ocenie Sądu Najwyższego nie są to okoliczności odnoszące się do braku niezawisłości sędziego albo braku niezależności sądu. Sąd Najwyższy nie podziela zatem stanowiska Sądu Rejonowego w Lesznie wyrażonego w uzasadnieniu

postanowienia, że wnioskodawca stawia zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, zarzut dotyczy bowiem *de facto* ich bezstronności. Nie ulega bowiem wątpliwości, że są to okoliczności, które powinny zostać rozważone przez pryzmat tego, czy mogą mieć wpływ na subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak również przez pryzmat oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, poprawnie logicznie myślącego obserwatora, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 18 marca 2009 r., IV K 380/08). Wskazane zarzuty winny być więc rozpoznane w trybie przewidzianym w art. 41 § 1 k.p.k. Mając zatem na względzie treść art. 42 § 4 k.p.k. (określającego tryb wyłączenia sędziego), zgodnie z którym o wyłączeniu orzeka sąd, przed którym toczy się postępowanie, wniosek o wyłączenie sędziego podlega przekazaniu do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Lesznie jako sądowi, przed którym toczy się postępowanie.

Oceny Sądu Najwyższego nie zmienia także okoliczność, że wnioskodawca sprecyzował jako podstawę prawną wniosku art. 26 § 2 u.SN, albowiem zarzuty jakie podniósł opierają się na identycznych okolicznościach. Natomiast zgodnie z art. 37 k.p.k. Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. Procedura karna nie przewiduje zatem możliwości wniesienia takiego wniosku bezpośrednio do Sądu Najwyższego.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy, uznając się za niewłaściwy do rozpoznania wniosku, przekazał go na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 26 § 2 u.SN i art. 42 § 4 k.p.k. do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie.